

Muusikateadusliku elu kroonikat 2013/2014

Koostanud Anu Veenre, EMTSi sekretär

Eesti Muusikateaduse Selts

Hooaeg 2013/2014 oli EMTSile 22. tegevusaasta. Majandusaasta aruande lõpul, 30. septembri 2014 seisuga on seltsil 83 liiget.

2013. aasta sügisel muutus osaliselt seltsi juhatuse koosseis. Seoses seltsi senise esimehe Toomas Siitani määramisega Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse osakonna juhatajaks palus Siitan end seltsi üldkoosolekul 18. novembril juhatuse ja esimehe kohustustest vabastada. Siitan on olnud seltsi esimees aastatel 1992–1997 ja 2003–2013. Et juhatuse korralised valimised toimuvad alles järgmisel aastal, valiti selle asendusliikmeks hääletuse teel samal koosolekul Kristina Körver. Tavapärast sisaldas üldkoosoleku päevakord ka ülevaadet eelmise hooaja tegevusest ja finantsseisust, samuti arutati eelseisvaid sündmusi. 29. novembril toimunud juhatuse koosolekul valiti seltsi uueks esimeheks Kerri Kotta ning aseesimeheks Maarja Kindel. Koos nendega jätkavad juhatuses tööd ka Anu Schaper, Allan Vurma ning Kristina Körver. Seltsi revisjonikomisjoni kuuluvad endiselt Raili Sule (esimees), Lilian Langsepp ja Erik Jöks.

Leichter päev toimus 18. novembril 2013 EMTA kammersaalis ja oli tavapärasest veidi erinev. Ürituse keskmes oli seekord Joachim Herzi lavastatud ooperifilmi „Lendav hollandlane“ (DEFA 1964) vaatamine. Filmivaatamisele eelnes sissejuhatus Kristel Pappelilt, kes tutvustas lavastuse kontseptsiooni ja filmi valmimise tagamaid. Film restaureeriti helilooja 200. sünniaastapäevale mõeldes ning enne Tallinnat oli seda edukalt näidatud juba ka Wagneri-pidustuste raames Berliinis, Münchenis, Bambergis, Londonis, Chicagos, Washingtonis jm. Pappeli sõnul on selle filmi puhul tegemist omalaadse sünteesžanriga, kus on väga tähtis visuaalne külg ning seejuures saksa romantilise maalikunsti, ekspressionistliku filmi ja Ingmar Bergmani varaste tööde mõjutused. Filmi vastuvõttu hõlbustasid kindlasti ka videopildile lisatud eestikeelsed subtiitrid. Kristel Pappeli loeng on järelkuulataav seltsi kodulehe intranetis.

Möödunud hooajal osales selts ka kahe rahvusvahelise teaduskonverentsi korraldustöös.

13.–14. septembrini 2013 toimus Tallinnas Nukuteatris ning Kõue mõisas interdistsiplinaarne teadusüritus „**Kotzebue-kõnelused II**“, mille kandvad jõud olid Eesti Suursaatkond Berliinis, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Berliini-Brandenburgi Teaduste Akadeemia ning SA Nuku. Konverents, mille teemad aitasid kaasa ka muusika ja muusikateatri ajaloo mõtestamisele või uurimismetoodikaga tutvumisele, oli seotud kahe EMTA uurimisprojektiga: „Muusika Eesti linnakultuuris 17.–18. sajandil Põhja-Euroopa kontekstis“ (ETF 9469) ja „Muusika performatiivsed aspektid“ (IUT12-1). Eesti muusikateadlastest osalesid konverentsil ettekannetega Toomas Siitan, Kristel Pappel ja Heidi Heinmaa. 13. septembril avati Nukuteatri ametikäigu juures ka Tallinna Teatrile ja August von Kotzebuele pühendatud mälestustahvel.

Koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Arnold Schönbergi Ühinguga toimus 8.–11. jaanuarini 2014 **VII rahvusvaheline muusikateooria konverents**. Konverentsi põhiteemaks oli muusikaline vorm, mida käsitlesid oma ala tippeksperdid kogu maailmast. Plenaarettekannetega astusid üles William Caplin (McGill'i Ülikool, Kanada), James Hepokoski (Yale'i Ülikool, USA) ja Steven Vande Moortele (Toronto Ülikool, Kanada). Lisaks esinesid veel enam kui 30 väljaastuvat teadlast Ameerika Ühendriikidest, Kanadast, Brasiiliast, Inglismaalt, Saksamaalt, Austriast, Belgiast, Norrast, Soomest, Iisraelist, Armeenias ja Leedust. Eesti muusikateoreetikute pidasid ettekande Mart Humal, Margus Pärtlas, Gerhard Lock, Kerri Kotta ja Aare Tool. Muusikalist vormi käsitleti nii funktsionalistlikust vormiteooriast (Schönbergi vormiõpetusest), dialoogilise vormi kontseptsioonist, Schenkeri analüüsist kui ka ebatraditsioonilisematest meetoditest lähtuvalt. Üritus toimus 8. ja 9. jaanuaril Tallinnas, EMTA auditooriumis A402 ning 10. ja 11. jaanuaril Pärnu Keskraamatukogu saalis. Kuna samal ajal toimusid Pärnu Nüüdismuusika Päevad, said konverentsikülalised osa ka mitmetest eksperimentaalse muusika kontsertidest.

Seltsi igakevadine ühepäevane konverents, **Tartu päev** toimus seekord 12. aprillil 2014 Tartu

Loomemajanduskeskuses. Päeva esimese poole ettekanded keskendusid vanemale muusikaloo- le. Avaettekande Tallinna ja Narva majandusolu- dest 17.–18. sajandil pidas Tartu Ülikooli õppejõud Enn Küng, millele järgnesid ettekanded Narva ja Tallinna muusikaelust (Aleksandra Dolgoplova, Heidi Heinmaa, Anu Schaper). Päeva teisel pool- lel keskenduti mitmesugustele teemadele, mille ühendavaks lüliks oli interdistsiplinaarsus rõhu- asetusega (muusika)sotsioloogial (erikülalisena saksa ooperiuurija ja dramaturg Bettina Bartz; Hannaliisa Uusma, Tuulike Kivestu, Eerik Jõks). Päeva lõpus esines muusikateoreetilise üllatus- ettekandega veel ka Mart Humal (teemal „Bachi Contrapunctus XIV Fuugakunstist: Lisaargumente Zoltan Gönczi rekonstruktsiooni toetuseks“).

13.–14. septembrini 2014 toimus seltsi kultuuri- looline sügismatk, mille sihtkohaks oli tänava **Pär- numaa**. Esimesel päeval oli matkalistele giidiks arheoloog ja Tartu Ülikooli õppejõud Ain Mäesa- lu, kelle juhtimisel külastati Mihkli kirikut, Pikave- re küla ja palvemaja, Soontagana maalinna ning Kurese küla. Ööbiti Tõstamaa vallas Tõhela järve puhkekülas. Matka teisel päeval peatuti esmalt maalilise Kaisma järve ääres ning seejärel suundu- ti ekskursioonile Kurgjale Carl Robert Jakobsoni talumuuseumi.

10. jaanuaril 2014 lahkus meie seast kauaaegne seltsi liige Avo Hirvesoo. Hirvesoo on mh. tööta- nud Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi teadurina ning praeguse Eesti Rahvusraamatukogu muusi- kaosakonna juhatajana. Ta on avaldanud mitmeid muusikaartikleid ja raamatu „Kõik ilmalaanen laia- li: lugu Eesti pagulasmuusikutest“ (Tallinn: Kupar, 1996).

Aastaraamatu Res Musica 5. number

Res Musica 2013. aasta ehk 5. numbri teemaks oli muusikateater ja selle uurimise eri aspektid. Numbri koostas Kristel Pappel koostöös Tartu Ülikooli teatriteadlastega eesotsas Anneli Saro- ga. Väljaanne on pühendatud Lea Tormisele ning seda esitleti 18. novembril. Aastaraamatu artikli- tes otsitakse muusika ja teatri ühisosa ning teisalt

ka meetodikat, kuidas seda tulemuslikult uurida. Nii on mitmes artiklis esikohal teose ja lavastuse analüüsi ühendamine. Kogumik liigendub neljaks teemadegrupiks. Neist esimene (Muusikateatri uurimisperspektiividest I) sisaldab Kristel Pappeli intervjuud Erika Fischer-Lichtega ning kaht uuri- muslikku artiklit, üks Anu Schaperi ja teine Agnes Toomla sulest (käsitlused puudutavad vastavalt Johann Valentin Mederi ooperit „Kindlameelne Argenia“ ning Estonia teatrit Saksa okupatsiooni ajal). Kogumiku teise, lavatõlgendusi vaatlevasse ossa kuuluvad Christian Schaperi käsitlus Hugo von Hofmannsthal ja Richard Straussi „Roosika- valerist“, Maarja Kindeli artikkel lavastaja Hanno Kompusest, Maris Pajuste analüüs Erkki-Sven Tüü- ri ooperist „Wallenberg“ ning Kristel Pappeli ja Anneli Saro ühine artikkel Jüri Reinvere ooperist „Puhastus“ kultuuri-, teatri- ja muusikateaduslikus perspektiivis. Aastaraamatu kolmandas alaosas (Publik) uurib Hedi-Liis Toome Vanemuise muusi- kalavastuste näitel ooperi- ja muusikalilavastuste publiku teatrikülastuse põhjusi ning etenduse vastuvõttu. Aastaraamatu artiklite osa (Muusika- teatri uurimisperspektiividest II) lõpetab Clemens Risi artikkel „Ooperi etendamine – uute analüü- tiliste lähenemisviiside otsinguil“. Kogumik sisal- dab ka viit arvustust.

Aastaraamatu varasemad numbrid on kesken- dunud muusikaloo-, teooria- ja etnomusikoloogia alastele uurimustele ning nendega on võimalik tutvuda seltsi kodulehel [www.muusikateadus.ee/ resmusica](http://www.muusikateadus.ee/resmusica). Väljaanded on müügil ka EMTA välis- suhete osakonnas ning samuti saab neid tellida, saates meili aadressil anu.schaper@gmail.com.

* * *

Loetelu EMTA muusikateaduse osakonna varase- matest publikatsioonidest on koos tutvustustega üleva- ka kooli kodulehel (www.ema.edu.ee) rub- riigis „Publikatsioonid“. Nende muusikateadlaste publikatsioonid, kes osalevad Eesti ametlikes tea- dusprojektides ja/või töötavad õppejõududena kõrgkoolides, saab internetist kergesti kätte kas ETISe või vastavate kõrgkoolide aastaaruannetest.